

Izhaja

vsak četrtek (po potrebi tudi večkrat) z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošiljajo uredništvu lista »Mir«, Velikovec, Koroško.

Rokopisi naj se samo po eni strani napišejo, druga stran naj ostane prazna.

Rokopisi naj se pošiljajo s priložnim odgovorom in znakom.

Nefrankirani dopisi se ne sprejmejo.

MIR

Glasilno koroških Slovencev.

Velja

za celo leto K 20.—
» pol leta » 11.—
» četrt » » 6.—
» 1 mesec » 2.—
za inozemstvo primeroma več.
Naročnina se plačuje vnaprej.

Za oglasa se plačuje po 50 v, med besedilom po 1 K za 1 cm² vsakokrat, minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 80 v, za parte, zahvale in izjave po 1 K za 1 cm². — Za male oglase se plačuje po 30 v za besedo; debelo tiskano 60 v vsakokrat; minimum 5 K.

Za izvestilo pri upravništvu 3 K posebej. Vprašanjem je za odgovor priložiti znakmo.

Denar naj se pošilja na naslov: Upravištvu lista »Mir«, Prevalje, Koroško.

Leto XXXIX.

Prevalje, 14. avgusta 1920.

Št. 41

Ne bojo nas!

Bliža se čas plebiscita. Kar je nemškega in nemčurskega, vse je na delu. Agitirajo z denarjem, z lažmi, s terorjem, s pretenjem — a vse to že poznamo mi stari bojovníki še iz časov državnoborskih in deželnozbornskih, deloma tudi občinskih volitev v stari Avstriji. Mi smo preizkušeni bojovníki in smo se bojevali vedno častno za svojo slovensko stvar. Zato se vas, vi nemškutarji in Nemci, eno figo bojimo.

Uprava je in ostane za vsako ceno v naših rokah. To naj si vsak zapomni. In da bo naša uprava funkcionirala, o tem smo prepričani.

Prej ste nas topli z lažikulturo, mi bomo vas topli s kulturo, zastrupljali ste duše naših sinov, mi jih bomo očistili, grdili ste naše vrlo ženstvo, mi bomo z ženskami vred šli v boj zoper vas in vas bomo z glasovnicami tako natepli, da boste pomnili, kedaj je bil plebiscit.

Veselimo se obračuna z vami! Dan plebiscita bo dan naše slavne zmage. Zato pa mi vsi stare korenine, ti mladina, ki si zrastle v boju — vsi v boj do zadnjega moža. Zakon zgodovine je tak, da spada kar govori isti jezik tudi državno skupaj. Sedaj ko vam teče voda v grlo, ko si ne veste več pomagati, nam ponujate avtonomijo na Koroškem. Odklanjamo vašo ponudbo, ki jo stavite v silo, mi si bomo sami ustvarili boljšo avtonomijo kakor je vaša avtonomija. V Celovcu kričite »Koroško Korošcem« — Kärnten ungeteilt, na Dunaju in v Gradcu pa sklepate resolucije za priklopitev Avstrije Nemčiji. Poznamo vas! S koroško vabo nas vabite pod prusko pikelhavbo, pod Berlin.

Mi pa ostanemo v svobodni Jugoslaviji, ki bo imela mogočno oporo v svetovni politiki. Nemca je vse črtilo, zato je nastala svetovna vojska. Ne maramo več svetovne vojske. Na Tirolskem so Nemci ustanovili »Andreas Hoferbund«, ki šteje že 60.000 članov in ki ima namen pokaditi Lahom čez nemškotirolske meje. Mi smo pa ustanovili srčno zvezo, ki veže vsakega Jugoslo-

vana in ki je tako močna, da bo rešen vsak kraj, kjer se moli slovenski očenaš. Ne boste nas! Dovolj smo politično izsolani. Že leta 1848. so naši predniki iskali zveze s Srbi. To so bili pionirji jugoslovanske misli. Mi bomo to vrlo izvedli in tega dela v čast in ponos naše lepe domovine se veselimo.

Na boj za naše pravo!

Demarkacijska črta odprta.

Z meje nam poročajo: Dne 3. avg. je čakala velika množica ljudi na Mostiču, v Vetrinju, na Bregu z nahrbtniki na odprtje meje med cono A in B. Razočarani so šli domov. Dne 5. avg. pa je stopila v veljavo olajšava glede prekoračenja meje. V Grabštajnu so razobesili nemške zastave, v Pokrčah je bil po nemčurskih hišah povsod poždrav »Heil«. Celovčani so prišli z nahrbtniki. Bili so močno razočarani. Kmetje in kmetice jim nočejo prodajati. Tudi nemčurji in nemčurke ne. Še prej so dobili kaj od zavednih Slovencev. Vzrok je čisto jase: Nemčurji so vsi namenjeni v Celovec in hočejo sami v mestu prodajati, ker upajo tako več iztržiti. V petek in soboto se je že močno čutila v Celovcu olajšava. Trg je bil poln. Zaradi tega cene padajo. Jajca, ki so jih prej po 6 K plačevali, so se dobila v soboto po 3 50 K, v nedeljo pa že po 2 K (v našem denarju torej po 80 vin.). Sadje v četrtek po 6 do 8 K kg, v soboto po 3 K (v našem denarju 1 20 K). Surovo maslo prej 180 K kg, v soboto le 120 K (v našem denarju 48 K). Slovenci in nemčurji prihajajo razočarani iz Celovca. Pravijo, da ni nič kaj izkupiti v Celovcu. Boljše je še v Velikovcu.

Znano je, da nemčurji v coni A niso hoteli svojega nemškega denarja zamenjati. Veliko so ga k nam navlačili tudi razni tihotapci. Kaj z njim početi? Meja je odprta! Vse v Celovec in blaga nakupiti. V vseh prodajalnah z železom je polno Slovencev, v vseh manufakturnih trgovinah jih je polno iz juga. Plačajo, kar Celovčani zahtevajo. Le en sam mesec naj bode Celovec nam odprt in »Klagenfurt ist ausverkauft«. Na naše

nemčurje to jako dobro vpliva. Prej je mislil, da mora biti za Nemce, da bode rošil svoj denar. Sedaj istega nima več in je prost. Lahko izbira in mu dan za dnevom postaja Jugoslavija bližja.

Čisto drug položaj pa je nastal v coni B. Ko so prišle kmetice in kmetje v nedeljo v Celovec, se kar načuditi niso mogli, kako da so mogle na trgu od četrтка sem cene tako močno pasti. Ko so pa prišli v trgovine, pa zopet novo začudenje, ker so cene zaradi Slovencev tako poskočile. Kar čez noč se je gospodarski položaj kmetov iz cone B spremenil v slabo. Posebno še sedaj, ko se bliža jesen, ko treba poslom kupiti obleke. Prej se je obljubovalo, da bode vse cenejšje, sedaj pa je v trgovinah vse polovico dražje. Trgovci imajo veliko posla, da nove cene na blagu označijo.

Od odprtja meje nima nihče drugi koristi kot Celovčani, ker je za nje postalo vse cenejšje in ker lahko vse dražje prodajo, in nemčurji v coni A, ki se sedaj lahko svojega avstrijskega denarja znebijo in tako še vsaj nekaj rešijo.

Ob Krki je zavladovalo ob nedeljah čisto novo življenje. Tujski promet se je začel močno razvijati. Po vseh obmejnih gostilnah imate vse polno izletnikov iz cone B. Prišli so, ker je tukaj še cenejšja jed in pijača. Le določba, da tobak dobe le domačini, jim ni všeč: Tudi našim trafikantom ni po volji grožnja, da vsak izgubi trafiko, ki prodaja tobak tujcem. Tobak je na karte in ga dobe le domači kadilci. Tako je prav in tega se je treba držati.

Ne bo minulo mesec dni in v Celovcu bodo mogoče manifestacije kmetov iz cone B, ki bodo zahtevale zaprtje meje, v Velikovcu in Borovljah pa za odprtje. Naša vlada naj daje ljudem jasna navodila, da se nemškega denarja hitro iznebijo v Celovcu. Naj se začne gospodarska tekma, kdo bo prej »ausverkauft«? Politični dokaz smo doprinesli lani, da je Jugoslavija močnejši, gospodarskega bodemo sedaj. Kdo ve, če nas ne čaka še socialni in kulturni dokaz. Tudi za ta dva smo pripravljeni. Komisija pa naj nadzoruje delo modrosti in pravičnosti!

Podlistek.

Ksaver Meško:

Naši mali.

Je pač tako z otroki kakor s solničnimi žarki: včasih so nam zelo neprijetni in sitni, in vendar jih imamo vsi radi. Grem včasih v šolo, kakor bi šel v mesnico, včasih mi je spet skoro potrebno, da se med mladimi srci in nedolžnimi dušami razvedrim. Zakaj to je resnica: največji originali, najbolj zanimivi ljudje na svetu so veliki in majhni otroci: starci, starke in deca. Čim manjši, po učenju in znanju še neostruženi, tem originalnejši.

Sedita v prvi klopi prvega razreda dva taka junaka. Eden bledega, belega lica, a z lasmi tako črnimi, da mi je, ako ga kdaj malo pokečkam, kakor bi segel z roko v črnilo. Drugi zdrav, zagorel kakor kak Črnogorec, ki hodi dan na dan pod pekočim solncem razoglav ali le z majčkeno rdečo čepico na glavi.

Opominjati ju ni treba nikoli. Sedita mirno, vdana v svojo usodo, da morata dnevno prebiti tri, štiri ure v šoli; a ne odgovorita nikoli nič. Pol ure jima lahko prigovarjam na vse mogoče načine, lepe in grde — izgubljen trud! Nobeden ne odpre ust. Niti ne nasmehljata se, če jima po vseh dolgih in mučnih poizkusih zagrozim: »Ti, tebi bodo usta skupaj zrastle, kaj pa potem? Še uesti ne boš mogel.« Drugi se hihetajo in kričijo:

»Lena sta tako,« a ona mirna, kakor ju ves svet ne bi čisto nič brigal.

Komaj kak korak odstopim, sedi črnolasec spet resen in strog na koncu klopi in drži mali rokci pokorno na klop. Zagorelemu Črnogorčku pa že kima glava na prsi in mu čez nekaj hipov prikima čisto na klop. Po šoli zašumi: »H. spi!« Pogledam ga, smili se mi: »Pustite ga, naj spi!« — Vprašam sestro: »Pa doma tudi vedno spi?« — »Tudi.« — Čudim se: Tako krepak in zdrav, pa venomer spi.« A morda mu ravno to obilno spanje daje to sveže zdravje.

Ves drugačen je mali Šluderman v drugi klopi. Temu se kar bliskajo oči, kadar razlagam. Na klop se nasloni z rokami in s prsi, da mi je bližje in bi bolj slišal. Ni še vpisan v katalog, ker mu še ni šest let. A hodi v šolo že od velike noči sem. Joka doma, če ga ne puste. Zapomni si vs. Če kdo česa ne zna, zamahne z malo roko po zraku in vzklikne glasno: »To sem jaz že davno znal!«

In izpolnjuje, kar ga učim. Ne le, da pri molitvi drži roke sam zgledno, doma uči druge, kako jih naj drže. — Radoveden sem, kaj bo nekoč iz njega.

V prvi klopi sedi še Svetnik, majčken, a živ. Ta mi vedno pove kaj o svoji obleki. Da zdaj nima čevljev, a drugo obleko da ima; klobuk pač en sam, in še ta ni posebna lepota. Kadar bo imel čevlje, bo prišel v cerkev. Bosega da ga ne puste.

Tik njega majhni Tof. Služi z mamó vred.

Če ga vprašam, pač odgovori, a tako sramežljivo in skrivnostno, da ga menda še sosed Svetnik ne sliši. V zadnji klopi sedi njegov večji brat, podjeten in od sile pogumen, dasi tudi od sile prebrisan. Tudi ta služi z materjo.

Zagleda se zadnjič nekoč dvoje deklic skozi okno, za njima druge. Nastane tiho šepetanje, pridržano nasmehovanje. Glava za glavo, pogled za pogledom se obrača proti oknu. »Tof orje!« zaseka hipoma radosten, napol smejoč se glas v napeti, s silo kročeni nemir. Haló po vsi šoli! Mali Šluderman skoči na klop, zaploska z rokami in vpije: »Tof orje!«

Pogledam skozi okno. Res, Tof orje. Vola stopata počasi, deklica, za spoznanje večja od Tofa, ju goni. Tof je ves sključen nad plugom, krčevito drži plužnici, ki ga svojeglavo premetavata od leve na desno, od desne na levo. »Pravzaprav orje plug s Tofom,« sem pomislil in sem se moral sam smejati, ko se je radostila vsa šola: »Tof orje!« Šluderman je stopil povsem gor na klop, krilil z rokami in se na glas smejal: »Tof orje!« — »Pa nisi še nikoli videl koga orati?« ga pokaram. »S klopi, sicer boš ti oral s svojo glavo, če padeš.« — S poukom pa je bilo tisti dan pri kraju. Vsem je zmešal misli in razpršil zbranost nesrečni Tof, ki je oral v potu svojega obraza, ko so njegovi vrstniki lepo mirno sedeli v šoli in se mu smejali.

Da ne zabim Henrika. Tega bi bilo posebno škoda! Kakor vidite kakega pouličnega kratkohlavnika na sliki ali razglednici, prav tak je: s

Dnevne vesti.

Olajšave na demarkacijski črti. Vsi nemški listi, letaki in agitatorji so trdili, da imajo Nemci v pasu A 80% glasov. Dosedaj so nas Nemci samo iz časopisov poznali. Sedaj pa je promet čez demarkacijsko črto olajšan. Videli in spoznali bodo, kako mi mislimo, če prihajajo podivjani nemški elementi s svojimi nahrbtniki beručiti v naše kraje. V kratkem bodo sami spoznali, da je razmerje med nemškimi in slovenskimi glasovi ravno nasprotno. Mi bomo dobili najmanj 75%, Nemci pa kvečjemu 25%. Tako je in tako bo.

Rucksacklerji. Slovenski kmet nam piše: Komaj je olajšan promet čez demarkacijsko črto, že zopet vidimo rucksacklerje, ki pobirajo od vasi do vasi vsakdanji živež. Poldrugo leto nismo več videli teh vojnih prikazni in glejte, danes so spet v naših hišah. Velikovčani, ki so napihljeni Nemci, pravijo, kako imenitno je v Avstriji. Te prikazni pa nam pravijo, kako slabo mora biti v Avstriji, kjer še lastnih ljudi ne morejo nasiti.

Avstrijski denar. Zgodil se je slučaj, da je Celovčan nekemu nevednemu kmetu zaračunal za 1 dinar 6 nemških kron in ga je s tem ogoljufal za 4 krone, ker je 1 dinar po današnji valuti najmanj 10 nemških kron vreden. Naši kmetje naj zahtevajo za našo krono dve kroni 80 vinarjev nemške veljave.

Praščija kuga (svinjska kolera) razsaja onstran demarkacijske črte in se je razširila že tudi v naše kraje. „Klagenfurter Zeitung“ z dne 10. avgusta poroča, da se nahaja svinjska kuga v šentvidskem okrajnem glavarstvu v Gospej Sveti, na Mostiču, v Svincu, v Krki, Hörzendorfu, Malem Šent Pavlu, Kraigu, Krasti, Piswegu, v volšperskem okrajnem glavarstvu v Schieflingu, v Celovcu. Ker gre za milijone premoženja, opozarjamo ljudstvo, naj se strogo drži naredb velikovškega okrajnega glavarstva, izdane dne 20. julija 1920.

Zahvala. Gospodu poslancu Vesenjaku se udeleženci orlovskega tabora iskreno zahvaljujejo za sprejem dne 1. avgusta pri posebnem vlakcu na glavnem kolodvoru.

Utonil je dne 20. julija v Dravi učencec 3. razreda ljudske šole v Labudu Maks Wiesler, ko se je v opoldanskem prostem času kopal v Dravi.

Ščrešnje je padla dne 17. julija Elizabeta Napečnik v Vovbrske gore, obč. Djekše, ko je črešnje obirala. Iz nosa se ji je vtila kri in še isti dan je umrla.

Cvetlični dan za Koroško so priredili dne 7. in 8. avgusta v Ljubljani.

Planinski tabor se vrši dne 15. avgusta v Žel. Kapli. Priredi ga mariborska podružnica S. P. D. Dne 14. avgusta pohite planinci na Obir, po vrnitvi v Kaplo se vrši tam ljudska veselica, ki bo imela tudi resen značaj.

Gonovece pri Pliberku. Škoda, ki je nastala pri požaru opekarne, znaša 3 milijone kron. Poslopje je bilo zavarovano za 1,750.000 K pri „Adriatiki“ v Ljubljani. Uničeni so vsi leseni deli opekarne in vsi tovarniški stroji in parna žaga. Ohranjeno je ostalo upravno in delavsko poslopje, parni kotel in lokomobil. Požar je bil naložen na dveh mestih. Široki gonilni jermen pri lokomo-

bilu je bil prerezan in ga je manjkalo 30 metrov, okoli 130 kg. Zadnja vrata iz strojne hiše v mizarstvo delavnico so bila odprta, okno v delavnico vlomljeno.

Sodalitas ss. Cordis za Podjunsko dolino ima svoj prihodnji mesečni sestanek dne 19. avgusta 1920, ob pol 10. uri v Pliberku. Pričakuje se polnoštevilna udeležba. Podpredsednik.

Prevalje. Zločince, ki so hoteli zažgati tiskarno Družbe sv. Mohorja, je oblast že prijela. So to neki Vidmajer iz Prevalj in dva brezdelneža iz Leš, Vengušt in Zupanc. Sprva so tajili, pozneje je pa Vengušt priznal, da je stal na straži, med tem ko je Vidmajer zlezal skozi okno, da zažge tiskarno. Kot se je dognalo, izvira cela stvar naravnost iz Celovca. Od tam so hodili podkupljeni agitatorji redno na Prevalje, imeli z gotovimi osebami tajne sestanke in delili denar raznim brezdelnežem, da delajo za njihovo stvar. Požig tiskarne je bil iz Celovca naročen. Oblast je še pravočasno posegla v to sršenovo gnezdo ter pozaprila najnevarnejše ptičke. Preiskave se še nadaljujejo in bo morda še marsikaj zanimivega prišlo na dan.

Vrbsko jezero. Dr. Karel Pečnik ordinira od 1. avgusta vsaki ponedeljek, sredo in petek v Ribnici na Vrbskem jezeru od 12.—3. ure v šoli. Doktor vsega zdravilstva univerze na Dunaju z dolgoletno prakso v bolnišnici. Pred vojsko (1914) po zimi zdravnik v zimovišču Kahira v Egiptu in po letu v Trstu. — Dokler se ne vrne, začasnimi okrožni zdravnik na Bistrici v Rožu. — Govori francoski, angleški in italijanski. Na Bistrici ordinira v torek, četrtek, soboto in nedeljo.

Pliberk. Lekarna g. Herbsta je postala prava grajzerija, ker se tam našim ljudem vsiljuje belordeči koroški znaki. Ali spada taka roba v lekarno?

Tinje. V nedeljo, 8. avgusta, smo blagoslovili novo zastavo tukajšnje Marijine družbe. Udeležile so se slovesnosti tudi odposlanke Marijinih družb iz Pokrč, Škocijana in Žitarevesi. Kumovala je zastavi ga. Marija Urak roj. Serajnik. Zastava je zelo lično delo šolskih šester v Mariboru in v primeri s sedanjo draginjo zelo poceni.

Nakup plemenske živine. Komisija je nakupovala v velikovškem okraju plemensko živino za Črno goro. Za živo težo je plačevala 14 do 15 jugoslovanskih kron. To je lepa cena. Nekateri so nasedli govorici nemškutarjev, ki so trdili, da plačuje le 8 kron — pa niso prignali. Sedaj bodo videli, koliko je nemška propaganda vredna. V ponedeljek dne 16. avgusta naj priženejo tisti, ki hočejo še kaj prodati, v Sinčoves živine. Komisija bo še kupila nekaj plemenskih junic do 2 let, krav do 4 let in bikov do 2 let maria-dvorske pasme.

Dopisi.

Velikovski okraj.

v Iz Velikovške okolice. Znano je, da je skoraj cela ravnina od Lipice do Št. Štefana lastnina barona Helldorfa, kjer je on po svojih uradnikih strahoval vse Slovence. Kdor ni plesal kakor je piskal baron, ni dobil ne drv, ne stelje, ne dil. Ta baronov pašalik sem pred nekaj časom prepotoval. V Lipici je zaprta šola, ki je

odideta. — „Nak, lažeš.“ — Že ima oči polne solz. Je res križ z našim Henrikom . . .

Ne hodi še v šolo, a sreča me večkrat, ko grem v šolo, iz šole, ali kam drugam v vas, dekletce, morda pet let staro, morda še ne. Je tudi sirota, iz dobrote v tuji hiši. Ko sva se srečala prvič, me je nagovorila in vprašala: „Ali ste vi videli kje Tofovega Hanija?“ — „Ne. A kaj hočeš s Tofovimi Hanijem?“ — „Tofov Hanij“ — iz druge familije je ta, ne tisti, ki je oral — „je moj brat.“ — „A tako. Ta pa je druga.“ — Ogovori me vsakokrat, kadar se srečava: „Kam pa vi“ — ta „vi“ posebno povdarja — „greš?“ — Povem ji in vprašam njo: „Kam pa ti?“ — „Po cigaretenpapir.“ — To je menda njeno poglavitno delo, da hodi gospodarju kupovat papirčkov za svalčice. O, skoro bi ji bil storil krivico! Vprašam jo pred nedavnim — seveda je nesla spet papirčke: „Kaj si pa danes delala?“ — „Steljo sem napravljala.“ — Sakramiš, to mi je zbudilo res spoštovanje v srcu: steljo je napravljala. Malo je manjkalo, da nisem zelo spoštljivo snel klobuka pred njo.

Pa je tu še Nande, sinček organistov, ministrant, z očmi kakor dva črna, črna oglja. Pevec je, da je veselje — še očetov harmonij včasih obdeluje, da je kaj — in voditelj jugoslovanske stranke med mladino. — Opravljal sem nedolgo tega v cerkvi brevir. Pa odmevajo v moje psalmodeliranje sem z roba pod cerkvijo, kjer popoldne pasejo, neprestani glasovi, radostni vzkriki. Poslušal sem pol ure, jezil se skoro že, kaj da ne

bila itak jako slabo obiskovana. V nji so bili skraj sami slovenski otroci, toda šola je morala biti na baronovo povelje „štram“ nemška; zadnji njen učitelj je bil strasten Nemeč, ki je za denar blatil Slovence v nemških listih. Na Rudo sem prišel ves poten, hotel sem se pokrepčati, toda smola: vsi Rudjani so menda postali abstinenti, in zato so vse „oštarije“ kot nepotrebne zaprte. Tam sem izvedel fino stvar. Stari nemčurji ne poznajo še novega časa in mislijo, da so še oni komandanti. Največji nemčurski mogočnej je tu Rošar. Ker ima dovolj lastnih zemljišč in navrh še veliko njiv v najemu od barona, zato je uprava baronovih posestev prav storila, da mu je vzela eno njivo in dala bolj potrebnemu našincu. V svoji mogočnosti pa se Rošar za sklep uprave ni zmenil, je zoral in zasejal oves v to njivo. In sedaj, ko je krasen oves dorastel, je po pravici in poštenju žel to njivo novi njen najemnik, pa ne Rošar. Rošar seve sedaj bruha iz sebe ogenj in žveplo, pravi, da bo vzel tri advokate; mi pa se obnemogli jezi smejimo. Z Rude sem jo udaril proti Grebinju. Tam je menda sedaj vse „deutsch“, čeravno je bilo takrat, ko so se bližali pri lanski ofenzivi naši vojaki Grebinju, vse slovensko. Saj so to zatrjevali takratnemu p. frančiškanku Grebinjčani sami z vzdignjenimi rokami, proseč ga, da bi bil njih priprošnjak. Ker pa se Grebinjčani v večini sedaj veliki Nemci, ne trpijo zato slovenskih napisov in so z blatom ometali deske s slovenskim napisom: Uprava baronovih posestev. Priporočal bi našincem, naj to umazano tablo pokažejo pri priložnosti plebiscitni komisiji. To bo dobra reklama za našo stvar. Ljubi Grebinjčani: vse ob času; Jugoslavija je svoje opravila z Mariborom itd., bo tudi z grebinjskim gnezdom napravila obračun. Vsi vemo, da pravih Nemcev pri vas skoraj ni, Herzog, Heidl pa sta privandranca. Z Grebinja zasukal sem se k „süd-slawischen Obermacherju“ župniku v Kloštru. Ta mi je razkazal, kako „pobožni“ so bili folkserverovci v njegovem farovžu, na stopnicah visi namreč dolga vrsta starih razglednic; kjer pa je bil kakšen duhoven ali škof naslikan (celo nadškofu dunajskemu niso prizanesli po njih načelu „Pfaff ist Pfaff“), so mu glavo razrezali, to se je zgodilo župniku Treiberju, pesniku Gregorčiču in škofu budevovskiškemu; v škofovi izbi je hotel folkserverovec streljati v krasne in velike podobe Marijine, in ko so mu to drugi zabranili, je ustrelil v omaro Marijine podobe kot nadomestilo za strel udaril je vendar s stolom. Prav „junaško in pobožno“ opravilo. Heull! Župnik te reči razlaga številnim obiskovalcem Kloštra, vsak na to odgovarja: Pač nemška kultura, in kateri obiskovalec celo pri tem pljune na tla. Da, takšni nemčurski kulturonošci zatrjujejo, da bo pri njih katoliška vera v posebni zaščiti. Faloti! In sedaj „marširen, marš“ proti nemčurski trdnjavi Vovbre. Iz ust Vovbrijanov samih slišal sem pred več leti, da niso kaj prida. In ker je tam toliko ljudi, ki ne poznajo, kaj je moje in kaj je tvoje, zato so skoraj vsi za Nemško Avstrijo, radi bi nas koroške Slovence tudi ukradli in vrgli v nemški koš. Da se to ne zgodi, za to bo skrbela že jako probujena okolica vovbrska. Z Vovber k Andreas Hoferju p. Mežnarju v Št. Štefan je samo skok. Ja Lipelj, ti kot sin zavednega slovenskega očeta, ki je bil vselej v prejšnjih časih kot vodilni mož

utihnejo. Pa stopim doli k velikim vratom, da bi slišal, kaj da imajo. In kaj je bilo? Čuj, Nande intonira z jakim glasom: „Živela Jugoslavija!“ Ves zbor mladih grl in jasnih glasov navdušeno za njim: „Živela Jugoslavija!“

Zadovoljno sem se nasmehnil: „Ta Nande, ta jo razume!“

Čez čas začne Nande in ves zbor zaori za njim:

„Hej Slovani, kje so naše meje? — Hej Slovani, kje je naša kri?“

Za Celovcem, tam so naše meje, Za Celovcem, tam je naša kri.

Hej Slovani, kje so naše meje? Hej Slovani, kje je naša kri?

Za Gosposveto, tam so naše meje, Za Gosposveto, tam je naša kri . . .“

Sem v cerkev, doli čez vas se razlivajo sveži, veseli, od navdušenja kipeči mladi glasovi.

Ko sem nadaljeval brevir, mi je med veličastne speve, med mogočne slike Davidove zvenelo venomer: „Živela, Jugoslavija!“ — „Hej Slovani, kje so naše meje? — Hej Slovani, kje je naša kri?“ —

Pa sem mislil in molil: „Sprejmi, Oče nebeški, današnji brevir za našo Jugoslavijo in za mladi njen naraščaj. Daj, da ostanejo ta srca tako navdušena in goreča, pa bodemo mogli reči z mirno gotovostjo: Jugoslavija bo živela!“

naš narodnjak, si daleč se pozabil in si postal janičar; ali te ni sram? Iz spoštovanja do tvojega očeta, smo Slovenci pred leti v tvoji gostilni napravljali slovenska zborovanja, dišal ti je takrat denar slovenskih ljudi in sedaj, ti prodana, izdajalska duša, kako si samega sebe prodal, hočeš za denar v nesrečo spraviti druge Slovence in za to sramotno delo kot judeža daš zlorabiti ime poštenega, pristnega Nemca in pobožnega Tirolca Andreja Hoferja, ti, ki si bil komandant brezbožnih folksverovcev.

v Pliberk. Kri je tekla v Pliberku zadnjo nedeljo popoldne, so vedeli povedati ljudje, kateri vedno več vedó povedati, kot je resnica. Ni bilo tako hudo! Resnica je, da je fantom pliberške okolice čisto opravičeno zavrela kri, ko so videli in slišali, da so se nekdanji nemški gospodarji a la Herbst in uradniki, ki so nekdanj strahovali slovensko ljudstvo, vračali v Pliberk izživajoč na treh avtomobilih s spremstvom velikovške fakinaže. Na Krekovem trgu so hujskali, izzivali in grozili domačim Slovincem. In fantje so prišli... in glej, dr. Herbst je sedel na voz in se odpeljal... (pa govori, da ima vse ljudstvo za seboj!) in množica krepkih fantov je demonstrirala, pa demonstrirala mirno in pošteno, da pove vsem, prav vsem, da se takega izzivanja ne bomo pustili nikoli več dopasti! Dajte nam mir, podkupljeni folksverovski roparji in agitatorji, če ne, boste slišali peti čisto drugih pesmi!

v Pliberk. V nedeljo, ko so prihrumeli iz Celovca v mirni Pliberk „begunci“ (od katerih pa ima vsak dosti „masla“ na glavi), se je vnel v dimniku v Glavarjevi hiši ogenj. Čudno, da ravno tedaj! Ali je gospa Beti tako netila in cvrla za celovške „lačenbergerji“?

v Ruda. Živimo v času napredka, zato se pač ne bomo preveč čudili Pinteričevi iznajdbi, ko je svojo „farbarijo“ za blago izpremenil v farbarijo za ljudi, v kateri se naenkrat prefarbajo cele družine. Vtakne jih menda v za to pripravljen stroj, pa pridejo nemške ven. Brali smo iz njegovih nemških pisem, da je tako prefarbal družino Silan v Lipi in jo proslavlja kot trdno stoječo za nemško stvar, zlasti starejšega sina. Morda si je marsikdo mislil, no, bo že res. A odkrito povedano, zveni drugače. Starejši sin je od prvega do zadnjega dne okušal „dobrote“ vojske, a ni izgubil v tej strašni borbi svojega verskega in narodnega čuta. Bil je nazadnje ujet od Laha in na Laškem je prebil celo leto polno bridkosti, in v tem času, posebno pa na potovanju v domovino skoz Nemško Avstrijo, blagi mladenič ni slišal drugzega kot zabavljanje čez Jugoslavijo, in če ne bi zmagala v njem ljubezen do rodne grude, bi se ne vrnil. Kdo se bo tedaj čudil, če je bil prvi čas goreč za Avstrijo, a ker pa svojega bistrega razuma ni pustil v laškem ujetništvu, se je kmalu prepričal, da je drugače, kot so mu trobili nemški kričarji in postal je trezno misleč. To spremembo pa so zapazili nemčurški petelin in dvignil se je „folksferderbovski meldereiter“ in mu poslal nekaj ljubeznivih vrstic in mu grozi z vislicami. Ta si je pač mislil, da dobi še za to kako hrabrostno svetinjo, s katerimi se je jako rad postavil, najbrž še zato, ker jih je lahko zaslužil, ko je bil cele tri dni v fronti, pa jih je že dobil toliko, da jih je vlekel „mit Herz und Hand ins Hinterland“.

v Pliberk. G. lekarnar, vprašamo javno, kje imate tisto tablico z blestečim napisom, ki je visela cel čas vojske v vaši lekarni in bodla vsakemu Slovincu v oči: „Gott strafe England!“ (Bog kaznuj Anglijo!) Opominjamo vas, kakšen je bil pozdrav pliberških Nemcev v tistih dneh, ko smo Slovenci morali molčati. Pozdravljali ste se: „Gott strafe England!“ Odgovor: „Er strafe es!“ Opominjamo vas, kako za Italijane niste imeli drugega imena kot žaljivko: „kacelmacher“ itd. Opominjamo vas Ankele in Maderje — ki sedaj tako lepo kažete svojo „prijaznost“ do Slovencev — kako ste še pred nedolгим širili med naše ljudstvo za vse Angleže, Francoze in Italijane žaljive razglednice in spise! In sedaj? O kako hinavske se delate!

v Borovje pri Pliberku. V ugledni Šimonovi hiši je bila 26. julija vesela svatba. Hčerka Rezika se je oddala za gospodinjjo vrlemu Slovincu — posestniku na Rudi Avguštinu Krištofu. Novoporočencema kličemo s camerjem: Živel jugoslovanski par! Bodita srečna!

v Gonovece pri Pliberku. (Požar.) Dne 3. avgusta, v torek zjutraj ob pol štirih, je začela goret nanovo dozidana opekarna grofa Thurna. V kratkem času je požar uničil tretjič to podjetje. Velike škode ne trpi samo posestnik, ampak tudi vse okoliško ljudstvo, ki je že težko čakalo na novo opeko. Mnogim našim ljudem je s tem zlobnim činom odvzet lep in lahek zaslužek pri podjetju. Za krivca se ne ve. — Vsakdo pa vidi, da se klati v pliberškem okolišu dosti delamrznih podkupljenih nekdanjih nemških folksverovcev.

v Vogrče. Da, dragi „Mir“, tudi mi Vogrjani ne spimo, tudi mi se pridno gibljemo! Dokaz temu, da smo si v zadnjem času ustanovili moško pevsko društvo, ki pod vodstvom našega vrlega organista dobro uspeva in je že opevano nastopilo na raznih shodih. Tudi za plebiscit se marljivo pripravljamo. Naši fantje že težko pričakujejo dneva glasovanja, ki nas bo za vedno združil z materjo Jugoslavijo. Žalibog pa tudi med nami ne manjka izdajic. So sicer bele vrane, a bi tudi teh ne bilo treba. Moti jih nemški ničvredni denar, ki jim je pa več kot narod in domovina, več kot božji in narodni zakon. Bog jim daj pamet še ob pravem času! — Tudi smrt pri nas pridno žanje. Zbira si posebno rada mlade žrtve. Tako nam je pobrala pridnega mladeniča Hirmovega Jokna. Znani Miklavčevi hiši pa je uropala mlado, pridno gospodinjjo ter možu vzorno in ljubečo ženo. Bog mu bodi tolažnik!

v Vogrče. Na žegnanje v nedeljo, dne 22. avgusta, priredi naše kat. slov. izobraževalno društvo popoldne po blagoslovu shod z lepo igro „Na dan sodbe“ in šaloigro „Dva gluha“. Prijatelji poštene zabave pridite polnoštevilno! — Vabi odbor.

Boroveljski okraj.

b Borovlje. (Posledice odprtja dem. črte.) Z odprtjem črte se je nakupovanje živil v svrhu nakopičenja zopet pričelo. Ne vidiš zdaj drugzega kakor vreče in rucksake napolnjene nositi iz trgovin. Nemški agitatorji pravijo, da pridejo v kratkem Nemci, da bo zasedel Lah in vse mogoče. To je nemška podla laž. Če bi pa bilo to res, za kako dolgo ste se založili? Za 14 dni, dva meseca ali celo pol leta? In kaj potem? V vsakem resnem nemško-avstrijskem listu berete lahko, da ima Avstrija samo za 3 mesece lastnega živeža, da Italija ravno tako skoraj ves živež uvaža; torej bo treba zopet poseči po rucksak in na barant; ali kaj boste nesle nbože nespametne nemške žene, saj v Poljah (grabštanjska okolica) za denar že prej niso hoteli dati; vaše kijklje in srajce ste itak že vse znosile, preden vas je rešila Jugoslavija. Pa tudi tam ne bo več tako, ker rekvizicija v Nemški Avstriji tudi Poljancem ne bo prizanesla. Ostane vam še pot čez Ljubelj v Jugoslavijo, kjer vas bodo zveste Boroveljanke gotovo sprejele z odprtimi rokami. — „Želite, gospa, moke za potice, za kruh ali zdroba? Želite malo zaseke ali špeha? Gotovo ga nimate nič na Koroškem? Tu imate, pa še pridite.“ Pa ne bo tako. Rekli bi vam, imeli ste isto, kar imamo mi še danes, ali djali ste: „Verstehet nix“, prav vam je. — In prav bi imeli; a hvala Bogu, da do tega ne pride, na Koroškem so še bolj pametni ljudje kakor so boroveljske nemškutarske ženske in njih voditelji ala Socher, Nasimbene in drugi, ki ne bodo glasovali za prazen žakelj in prazno skledo, ampak za Jugoslavijo. Spametujte se tudi vi žene, dokler je še čas, ker Jugoslavija vas v drugič ne bo več rešila: zakaj ako brod odpelje brez vas, je zamujen.

b Kotmara ves. Najprisrčnejša želja naših nemčurjev in njihovih komandantov v Celovcu se je torej izpolnila, meja je odprta. Za koga se je odprla? Tisoče in tisoče Korošcev je protestiralo na taborih proti otvoritvi, ker so že naprej vi-

deli, česar jim je od njih sosedov pričakovati. Na tisoče od gladovanja oslavljenih Celovčanov pa je čakalo s praznimi rucksaki in cekarji na oni strani, da se vsipljejo kot gladne kobilice po naših hišah, njivah in vrtovih. Jokali so se ljudje, ko jim je izstradana druhal nezrelo sadje klatila iz drevja. Heil, heil kriče na vse grlo, po njivah pa kradejo krompir, grah, fižol. Pri belem dnevu so v bližini ceste ukradli dve svinji, kure, z eno besedo, nihče ni več varen, da mu ponoči ne zgine polovico imetja. Celovski listi ne vedo, kako bi dovolj kričali o slovenski „Schreckensherrschaft“. Mi pa še-le zdaj vidimo, kaka razlika je med tu in onstran črte. Več kot eno leto že ne poznamo nemške beračije od hiše do hiše, zdaj pa nobena kočica ni previsoko na gorah in predaleč od ceste, da ne bi pet, šest in še več Celovčanov na dan potrkalo na duri. Naši ljudje morajo zmiraj stražiti pri hišah, ko bi lahko delali na polju. K vsemu temu pa še pride, da ponujajo za pošteno blago svoj ničvreden denar in v svoji nadutosti grozijo še s folksverom, z Lahi in s silo. Kje je pomoč? Slovenski Korošci pomagajte si sami! Pokažite jim duri in tiste nemčurške hiše, ki so jih klicale! Naj jim le oni dajo in si nabašejo svoje haržete z nemčurškimi cunjami. Vsak pa pazi sam na njive in sadje. Ti ljudje nočejo samo duš, ampak vse.

b Žihpolje. Tukajšnji nemčurji „Judeži“ so si mislili, da bodo zopet lahko hujskali po stari njihovi navadi proti miroljubnim Slovincem, ko se je odprla črta. Kar naenkrat so visele nemškoavstrijske zastave pri Kiršnerju, Lučovniku in pri folksrauberskem hauptmanu „Tomazeju“, pri kateremu pa je baje tudi vihrala frankfurta. Piše se Plasch Lenz. Da si ga vsak zapomni! Ti ljudje so baje šli prosit za folksrauberja Jarica na okrajno glavarstvo, ki je bil dne 6. avgusta 1920 radi raznih deliktov aretiran. Gliha vkup štrih! — Jaka Lučovnik je tudi tukaj, kljub temu, da je svojčas se zaklel, da bo prišel še-le po treh tednih domu, ko bodo odšli Jugoslovani in da mora biti vse pokajeno, da ne bo smrdelo po njih. — Ubogi Jaka, kako pa kaj smrdi —? Samo malo potrpite; ob plebiscitu bodo Jugoslovani ves nemčurški smrad „pokadili“ preko črte. — Hauptman „Tomazej“ in čevljar Krištof sta strašansko huda, ker je „Mir“ v štey. 38 razkril njuna skrivna pota. — Resnica v oči bode.

b Št. Ilj ob Dravi. Na dan obhoda s sv. Rešnjim Telesom pri sv. Dev. Mariji na Humcu nam je bilo vreme izredno milo in vse se je lepo vršilo. Humški hrib je izredno prijazen, težko bi bilo najti njemu enako lepega holma. Krona tega hriba pa je prostorna cerkev, zidana v baročnem slogu, s svojo privlačno prijazno notranjščino, posvečena Dev. Mariji roženvenski. Okrog cerkve se vrste orjaške lipe, katere je zasadel pred davnimi leti baje g. župnik št. iljski. Pod eno teh lip je bil postavljen oder za g. govornika, lično dekoriran, tik pod cerkvijo na trati se je razgrnila množica. Kaj se je razpravljalo, smo že slišali, omenim samo to, da je upati, da je napravil govor g. Brandnerja na ljudi mogočen vtis. Zlasti št. iljska okolica, se je zdela, da sniva večno spanje, a uverjeni smo, da je že nastopila pomlad, pognala mnogo popja narodne zavesti, da, sveže cvetje narodue zavesti vedno bolj razširja naokoli svoj vonj. Ob koncu shoda na Humcu je domači g. župnik pomenljivo omenil, najprvo smo poskrbeli za naše duše, zdaj pa za svojo domovino, za narod. — Prav tako; prva skrb za nebeško, potem pa za našo zemsko domovino.

Martin Medičar:

O koroški nezakonski deci.

I.

Avstrija, ki jo je bilo menda te stvari sram, ni nikoli ničesar ukrenila, da bi se bilo po potu zanesljivega štetja dognalo število nezakonskih otrok. Bala se je zaključkov, saj je daleč preko nekdanjih koroških mej znano dejstvo, da je to število zelo veliko. Iz uradne statistike, ki smo jo dobili za tale spis, smo povzeli prve številke,

Mariborska eskomptna banka

Glavni trg št. 141 podružnica Velikovec glavni trg št. 141

— Telefon štey. 7 (interurban). — Račun poštn. ček. urada SHS v Ljubljani št. 11.695.

Centrala Maribor.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju; dovoljuje vsakovrstne kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Podružnica izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Daje pojasnila vsak čas brezplačno. Blagajna je odprta od 1/2 9. do 12. ure in od 15. do 16. ure (3. do 4. ure popoldne).

Podružnica Murska Sobota.

Izvršuje nakazila v tu- in inozemstvo. Kupuje in prodaja devize, valute in vrednostne papirje ter eskomptira trgovske menice; akreditivi na vsa tu- in inozemska mesta.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Borovljah.

Delniška glavnica in rezervni zaklad:
okroglo K 50,000.000.

Dovoljuje vsakovrstne kredite po najugodnejših pogojih.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice:

Celje, Gorica, Sarajevo, Split, Trst in Maribor.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun.

Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst.

Daje pojasnila vsak čas brezplačno.

ki osvetljujejo žalostne koroške razmere bolje ko vse drugo.¹⁾

Sirote delimo na tri dele in razločujemo:

- prave sirote, t. j. take, ki so brez očeta in matere,
- popolusirote, t. j. tiste, ki so brez očeta ali hranitelja, in
- sirote, ki so nezakonske.

Vseh teh sirot izpod 18 let ima Kranjska 5,55%, Štajerska 7,81%, Koroška 10,56% prebivalstva. Povprečje za celo Slovenijo je 6,99%, t. j. na 10.000 prebivalcev računaj v Sloveniji povprečno 699 sirot. Pri istem številu prebivalcev ima Kranjska 144 sirot pod normalo, Štajerska jih ima 82 nad normalo, a Koroška jih ima 357 nad normalo.

Ako pogledamo globlje, vidimo, da je (za podlago vzemi povsod 10.000 prebivalcev):

a) pravih sirot:

- na Kranjskem nekaj čez normalo . . (+ 2),
- na Štajerskem ravno normalno število,
- na Koroškem dosti pod normalo (— 12), normala: 33;

b) popolusirote:

- na Kranjskem nekaj pod normalo . . (— 7),
- na Štajerskem znatno čez normalo . (+ 27),
- na Koroškem dosti pod normalo (— 91), normala: 344;

c) nezakonske dece:

- na Kranjskem dosti pod normalo . . (— 139),
- na Štajerskem nekaj čez normalo . (+ 55),
- na Koroškem obilo čez normalo (+ 460), normala: 322.

Za celo Slovenijo smeš vzeti povprečje, da je pravih sirot dvajsetkrat manj ko vseh ostalih sirot, t. j. popolusirote in nezakonske dece. Dalje smeš okroglo računati, da je popolusirote desetkrat več ko pravih sirot in da je nezakonske dece enako desetkrat več ko pravih sirot.

Po posameznih deželah je stvar drugačna. Razmerje med pravimi sirotami pa popolusirotami, kakršno je na Kranjskem in na Štajerskem (okroglo 1:10), velja v obče tudi na Koroškem (natančno 21:253), toda število obojih teh sirot je na Koroškem izdatno, skoraj za celo tretjino manjše (število pravih sirot še celo več ko za tretjino) od osnovnih števil na Kranjskem in na Štajerskem. Na Koroškem je za tretjino manj zakonskih sirot ko v drugih deželah Slovenije.

Razmerje med pravimi sirotami pa nezakonskimi otroki je zelo različno. Na Kranjskem je nezakonskih sirot nekaj več kot petkrat toliko, kolikor je pravih sirot, na Štajerskem jih je enajstkrat toliko, kolikor je pravih sirot, a na Koroškem jih je malodane sedemtridesetkrat toliko. Na Koroškem je izredno obilo nezakonskih sirot.

Razmerje med popolusirotami pa nezakonsko deco je nekaj regulativ, da končna razlika vseh sirot ni tako velika, kakor bi po prej rečenem pričakovali. Dočim je na Štajerskem oboje število skoraj enako (371:377, torej $\frac{1}{10}$), je na Kranjskem popolusirote skoraj dvakrat toliko, kolikor je nezakonskih otrok (377:183), a na Koroškem je obratno nezakonskih otrok več ko trikrat več ko onih (253:782).

Razmerje nezakonske dece proti številu zakonskih sirot je na Kranjskem 183:372, na Štajerskem 377:404, na Koroškem 782:274, v Sloveniji (povprečje) 322:377.

Koroška ima premalo zakonskih in preveč nezakonskih sirot.

Kranjska ima skoraj istotoliko nezakonskih sirot pod normalo, kolikor ima pod normalo vseh sirot. Štajerska ima za 0,55% nezakonskih sirot čez normalo, a za 0,82% ima vseh sirot čez normalo. Koroška ima za 4,6% nezakonskih sirot čez normalo, a vse sirotne dece ima 3,57% čez normalo. Tukaj je razmerje vse sirotne dece nekoliko ugodnejše, nego bi pričakovali, ker ima Koroška zakonskih sirot skoraj za celo tretjino pod normalo! Vidimo pa, da ima Koroška sorazmerno zakonske dece same več (7,82%), kakor ima Štajerska sirotne dece sploh (7,81%).

¹⁾ V kratkem izlde v Ljubljani „Statistika sirotne, zlasti nezakonske dece v Sloveniji“, ki je bila uradno sestavljena po štetju koncem 1. 1919. Podatki tega članka so iz te statistike.

II.

Ako bi razdelili nezakonsko deco v tri skupine a) prvo z manj ko 2% prebivalstva, b) drugo z 2% do 4% prebivalstva in c) tretjo skupino z več ko 4% prebivalstva in ako bi na zemljevidu opisali izsledke posameznih okrajev, tedaj bi videli, da bi se Slovenija (Prekmurja ne vpoštevamo) razdelila v tri strunjene dele.

Prvi ali južnozahodni del z manj ko 2% nezakonske dece bi obsegal Kras, Kočevje, Belo Krajino, Suho Krajino, Ljubljansko Posavje in Kamniško polje.

Drugi ali srednji del z več ko 2% a manj ko 4% nezakonske dece bi obsegal vse osrčje Slovenije do severnih mej političnih okrajev Radoljica, Kranj, Mozirje, Konjice in Ptuj, a razen tega bi tu sem pripadla še sodna okraja Šoštanj in Ljutomer.

V severni ali tretji del z več ko 4% nezakonske dece bi morali upredeliti vso slovenko Koroško, dalje Slovenjgraški politični okraj (razen Šoštanjskega sodnega okraja¹⁾, Mariborski politični okraj in sodni okraj Gornjeradgonski. Tule najslabši del Slovenije tvori ravno nje severni rob.

Od južnozahodnega kota Slovenije, kjer prednjači politična ekspozitura cerkniška z 0,77%, gre naraščanje nezakonske dece v obliki kurve, stalno se stopnjuje, ob celi periferiji Slovenije na vzhod in sever, a končno na zahod na najbolj severni sodni okraj Velikovški z najneugodnejšim izsledkom 12,5%. V vsakem delu posebej in potem tudi v celoti opazamo stalno naraščanje proti severu, tako da kar izpregledaš, kako je Slovenija od severa proti sredi infiltrirana. Stik in promet z nemškimi alpskimi deželami ter nasilno raznarodovanje je vplivalo na naraščanje nezakonske dece. Železnice, industrija, šole in uradi, ta sredstva germanizacije, so zapustila svojo sled. Kraji, ki so ob glavnih prometnih žilah, imajo več nezakonskih otrok, nego kraji, ki nimajo železnice ko lokalnih, ki so na skrajnem jugu Slovenije. Čim bolj greš proti severu, slabše so razmere. Razen Kočevja, ki se je Slovencem kulturno dobro priljučilo, spoznaš ponemčevalni vpliv v številu nezakonske dece že tam, kjer so bila mesta in kjer so bila industrijska središča v rokah prejšnjih naših gospodarjev.

Kolonizacija Nemcev na Koroškem se je začela sredi 8. stoletja in se je na novo uveljavljala od srede 10. stoletja. Poleg sklenjenih vasi je poznala zlasti sistem dvorcev, ki ga vidiš še dandanes v gotovi meri ohranjenega v koroškem dvorskem pravu. Zlasti v goratih delih Koroške, na pr. v Železni Kapli, so še dandanes kmetje, ki imajo po 10 in več odvisnih kajzarjev. V dolinah pa je obavilo svoje delo fevdno pravo in pa moderno veleposestvo, ki je izželo toliko našim ljudem staro „dedino“, potisnivši jih doli na stopnjo helotov, ki si ne morejo ustanoviti lastne rodbine. In tako se je moral na Koroškem izgubiti tisti na Kranjskem toli živi čut, da je nezakonski otrok sramota. Koroškim trpinom je postalo navadno ravnilo, kar je južnim Slovencem kraške kulture redka nesreča.

V normalnem oziru nam je pogubni vpliv nemške alpske kulture naklonil koroške razvaline. Tule naš najsevernejši, pokrajinsko najkrasnejši in zgodovinsko najbolj častitljivi del Slovenije je zablodil v popolno območje nemštva, ki je prodiralo k morju čez gornjo Gorenjsko in Spodnjo Štajersko. Jedva doli pod Savo na Kranjskem je še krepko v bran stala slovenskokraška konservativnost, ki je zajezila naval, ki je uničeval našega kmeta gospodarsko in moralno.

Lek za ozdravljenje je na gospodarskem polju. Dajte zemlje njim, ki so hlapci! Tudi Koroška ima svoje „kmetovsko“ vprašanje. Pametna agrarna reforma nam reši te hlapce iz spon tujih otrovnikov in nam ozdravi suženjske rodbinske razmere.

(Opomba ured.: Pripomnili bi še, da so ti kraji bili tudi versko zanemarjeni.)

¹⁾ Podrobnosti izpustimo. Zlasti nam ni govoriti o posebnih razmerah Slovenjgraškega političnega okraja, h kateremu so bile do sedaj priklopljene koroške občine Labud, Ojstrica in Spodnji Dravograd.

Društvene vesti.

Pliberk. V nedeljo, 29. avgusta 1920, je v Narodnem domu občni zbor kmetijske podružnice. Začetek ob 8. uri popoldne. Kmetje, pridite v obilnem številu! Kmetijska podružnica Pliberk.

Škocjan. Slov. kršč. soc. bralno društvo v Škocjanu vabi k prireditvi dne 15. avgusta 1920, ob 8. uri popoldne, pri Jozu v Mali vasi. Spored: 1. deklamacija; 2. govor; 3. igri „Lurška pastirica“ in „O ta Polona!“

Lastnik in izdajatelj: **Gregor Einspieler**, prošt v Tinjah.

Odgovorni urednik: **Otmár Mihálek**.

Tisk tiskarne Družbe sv. Mohorja v Prevaljah.

Primešaj krmi Mastin!

V zmislu odloka deželne vlade za Kranjsko v Ljubljani z dne 18. julija 1899, št. 10.595, ki mi ga je mestni magistrat ljubljanski izporočil dne 28. julija 1899, št. 25.255, smejo dietetično sredstvo **Mastin**, redilni prašek za prašiče in za vsako živino, lekarnarji, trgovci, drogisti in kramarji prosto prodajati. Mastin je kot prosti obrtni predmet oglašen. V Ljubljani, dne 3. avgusta 1900, mag. opr. št. 28.561. — Ako Mastina v lekarnah in trgovinah ne dobite, ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina stane K 30:50 in se jih pošlje poštne prosto na dom.

Mazilo zoper garje (naftol-mazilo) uniči pri ljudeh garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni in izpuščaje; pri živini uniči garje. Lonček tega mazila velja po pošti K 12:50.

Lekarnar Trnkoci

v Ljubljani (Slovenija) zraven rotovža.

Na prodaj je: Ena kompletna oprava za spalno sobo iz hrastovega in orehovega lesa, jako dobro izdelana, in tudi kuhinjska oprava.

Nadalje ima v zalogi hišne oprave iz mehkega lesa za 24 sob.

Lovro Mačič, Prevalje.

Alozij Vanovšek, organist,

ki je dovršil kmetijsko šolo v Mariboru, išče službo. Ponudbe prosi na upravništvo „Mira“ na Prevaljah.

Podpisani bi rad pozvedel, kje se nahaja

Julija Katz (Kac)

ker bi ji rad sporočil nekaj važnega, njeno veliko korist. Naj se oglasi na naslov: **Robert Laufer**, Ljubljana V., poštroležeče.

Kovačnico iščem vzeti v najem,

če mogoče z orodjem. Priglasila prosim, nasloviti na **F. H.**, poštroležeče, **Guštanj** (Slovenija).

Za Beograd se išče

vodjo-strokovnjaka lesne trgovine

vešč tudi srbskega jezika, vendar ne pogoj. Nastop takoj ali čim prej. Ponudbe z navedbo sedanjega službovanja, plače in referenc pod „**Lesna družba**“ na upravo tega lista.

Posojilnica za Belo in okolico v Železni Kapli

ima svoj

redni občni zbor

v nedeljo, dne 22. avgusta 1920 ob 11. uri na belski občini.

Dnevni red:

- Poročilo načelstva.
- Odobrenje računskega zaključka.
- Slučajnosti.

Odbor.